



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Acta Vitæ S. Ferdinandi, Regis Castellæ Et Legionis, Ejus
Nominis Tertii**

Papebrochius, Daniel

Antverpiæ, 1684

XVII. Varia ad Trianensem pontem arcemque fortuna partium.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42333

CAPVT XVII.

*Varia ad Trianensem pontem arcemque fortuna
partium.*

173
*Trianensi
ponte naua-
li destruen-
do*

HAbebant Mauri pontem ligneum, nauigiis instratum, & catenis ferreis perquam firmiter connexum, ea partē qua transibat ab urbe Trianam: qui pons magno commodo obsessis erat, sublatus autem ad extremam eos poterat rerum omnium penuriam deducere. Ferdinandus ergo, cui propositum erat vel urbem capere vel in ejus obsidione mori, considerans omnem annonam omneque auxilium civitati per pontem istum venire, itaque differri cupitam victoriam, forte etiam se nunquam potiturum ea; in consilium advocavit Raymundum Bonifacium & alios maritimarum rerum expertos, eosque iussit excogitare modum quo posset pons Trianae frangi. Post longam deliberationem, imprimis placuit accipere è tota classe navigia majora ac firmiora duo, eaque instruere omni necessario apparatu, ac denique expansis velis immittere in pontem. Intravit autem Raymundus in unum eorum cum congruo numero suorum, alterum vero conscenderunt ii quos idem Raymundus ad hoc delegerat: quando circa meridiem ventulus aliquis assurgens rei bene agendaē spem fecit. Huic intenti Christiani naues prædictas aliquanto spatio siverunt flumine secundo delabi, ut ex majori intervallo accipientes deinde impetum vehementius in pontem impellere possent.

*parata na-
vigia duo*

174
*in festo in-
venta Cru-
cis*

174 Dies sanctæ Cruci sacer agebatur & mensis Majus, quando tentanda res erat. Iussit igitur Ferdinandus Rex, pro sanctæ fidei exaltatione servituris navibus aplustria sericeis crucibus signata imponi:

poni: quæ cum tenuis quantum ventus aspirabat
 velis sursum provehentur, subito requievit aer,
 & remittens se ventus mœstitiam movit Christia-
 nis. Sed brevi alius isque valentior ventus insur-
 rexit: quo impellente provectæ sunt naves, frustra
 id conantibus impedire Mauris, qui per Arenariam ^a a
 dispositi, arcubus balistisque & fundis atque omnis ^{rem confa-}
 generis machinis jaciebant majora minoraque tela, ^{ciunt.}
 quod idem fiebat à custodibus Turris-aureæ, & ex
 altera ripa à præfidiariis Trianensibus: sed exiguo
 utrimque cum damno. Itaque prior navis, quæ se-
 cundum latus arenariæ provehebatur, acta in pon-
 tem est; sed confrecto in quod impedit navigio,
 ipsum pontem frangere ac perrumpere non potuit.
 Hoc autem fecit navis altera, qua Raymundus Bo-
 nifacius vehebatur, magno cum plausu spectan-
 tium rem eminus Christianorum; quorum Rex Fer-
 dinandus, volens fracto jam ponte tutum navibus
 prædictis receptum parare, cum filio Alphonso mul-
 tisque Equitibus ac numerofo milite, impetum fe-
 cit in Mauros arenariam insidentes, omnesque re-
 trusit in civitatem.

175 Ex hinc cœperunt Mauri rebus suis omnino ^{Triana ipsa}
 diffidere, præcisâ cum ponte etiam spe omnis ^{obsessa}
 posterioris subsidii. Rex autem, cum filio & Magistris
 Ordinum totoque exercitu, movit contra Trianam,
 eamque cœpit ex omni parte quater; accesserat e-
 nim eo per flumen etiam Raymundus Bonifacius
 cum universa classe. Veruntamen Christiani, tam
 aqua quam terra, grandia patiebantur incommoda
 à saxis sagittisque ex castello in ipsos continuo den-
 seque emissis: quod animadvertens Ferdinandus,
 neque id pro tempore caveri à se posse, receptui
 signum dedit. Cupiens nihilominus obtinere locum,
 moram alioqui facturum victoriæ de civitate spe-
 rata, Infantem Alphonsum aliosque filios suos, D.
 Fredericum & D. Henricum, emisit ad castellum

propius Iustrandum: qui mandata patris executi, iusserunt fieri crates ac vineas, quibus protectus miles ad murum subiret. Comitabantur eos Magister de Ucles, D. Rodericus Gomez, & D. Rodericus Flores, Alphonfus Tellez & Petrus Ponce, qui stationem ceperunt ad Trianam juxta flumen, totusque eodem mox accessit exercitus: parsque adoriri vi aperta castellum coepit, pars ad illud cuniculum ducere. Sed latere Trianenses conatus iste non potuit: quare cuniculo è contra acto occurrerunt fossoribus Christianorum, atque in omne periculum tam vigilanter intenderunt, ut Christiani desierint cuniculos nihil proficientes moliri.

*frustra op-
pugnatur.*

176 Mauri porro Trianenses, qui per pontem jam ruptum sperare auxilium nullum poterant, collatis ex omni circum regione necessario ad sustinendam obsidionem apparatu, non desponderunt hic animos: sed crebris eruptionibus fatigabant obsidentes, & balistis quas habebant fortissimis fundisque tela & saxa jaciendo, haud parvum nocumentum inferebant. Judicavit ergo Rex Ferdinandus, murariis tormentis & machinis sibi esse opus ad oppugnationem promovendam: quibus paratis & admotis, fortiter quidem quatiebatur castellum: sed Mauri suis contra machinis usi, adversas aut impedire aut etiam frangere conabantur: saepe etiam erumpentes & mox sese recipientes, haud infeliciter fallebant adversarios, ardore pugnae & hostis persequendi propius protractos ad munitiones, a quibus non facile erat absque damno reverti, quantumcumque ageretur caute. Atque in hunc modum ducebatur tempus ad castellum, aliis illud expugnare, aliis propugnare nitentibus.

177 Interim ad castra venit nobilis quidam, ex iis quos Infanzones *b* nominant; qui ibi conspicuens Equitem, eadem qua ipse tessera militari utentem, undis scilicet albis & ceruleis, accessit ad alium Equitem, indignans quod eadem qua ipse tessera ute-

retur

retur aliquis minoris conditionis, dicensque quod eam ipsum cogeret abdicare. Cui is qui rogabatur respondit, idemque affirmarunt alii praesentes, Etiam atque etiam videret quid inceptaret. Iste enim, in-
 quiebant, Eques, licet exteriori habitu despicabilis videatur, est Garcias Perez de Vargas, Eques honoratus & in dignitate positus, mireque generosus & fortis in armis, qui si verba tua intellexerit, haud facile manus ejus evades: tantum enim in armis valet, ut ceteri Equites libenter ei primas deferant. His ille auditis verecundatus conticuit: res autem, nescio quo deferente, ad aures Garicae Perez pervenit, qui quidquam se scire dissimulavit.

Quidam indignatus Garcia Perez propter scutariam tesseram;

178 Quodam autem die, cum simul ad claustra castrorum observarent ipse & nobilis iste, Equitesque nonnulli alij; egressi Triana Mauri, nonnullis Christianorum caesis, accedebant versus ipsos illos Equites, uno inter ceteros praecedente atque monstrante, quod eorum aliquem ad singulare certamen deposceret. Hoc viso, Garcias Perez subdidit equo calcaria, & Maurum tam felici ictu perculit, ut eum in terram prosterneret: tum ceteri similiter in Mauros proveci, pepulerunt eos usque sub arcem. Hic enimvero pugna recruduit, animadversa paucitate Christianorum, ita ut totum fere diem duraret. Validis autem utrimque ictibus agebatur res, lanceis, gladiis atque clavis, dum interim ex arce densissima sagittarum ac lapidum pluvia mittebatur in Christianos, quorum sane multi laesi fuerunt, sed multo plures Maurorum caesi: atque ita his intra arcem compulsi, isti victores reverterunt in castra.

eodem contra Mauros pugnant fortiter

179 Ingentia eo die facinora Garciae Perez ediderat, ictusque tam multos & grandes clypeo suo exceperat, ut totum pene contractum referret, atque e tessera undarum eidem appictarum nihil amplius appareret. Videns ergo Infanzonem praedictum, ad claustra castrorum eodem loco consisten-

Et tesserae in conflictu abolitae referentur

tem, ubi eum dimiserat (nec enim inde se moverat) Domine, inquit, Eques, talibus in locis depono ego tesseram undarum, quæ expungitur eo quem vides modo: si placet, altera vice, quando Mauri redibunt, simul ambo egrédiamur in occursum; ibi apparebit uter nostrum magis mereatur undas istas gestare. Non fuit Equiti illi, jam pridem dictorum à se temere verborum pœnitenti, gratus sermo; jamque metuebat, ne suas ipse undas cogere deponere; quapropter voce modesta respondit: Domine Eques, bene tibi convenit undulata tessera, multumque decoris ipsa ex te recipit, ac majori deinceps in pretio erit: obsecro te, ut tamquam generosus, qualis es, ignoscas mihi, si quid contra te locutus sum priusquam haberem cognitum. Benigne, quod petebat ille jam bene humiliatus, indulgit Garcias; gratiasque accepit à supplice suo, multum gaviso, quod tam parvo culpam redemisset. Scivit autem rem gestam D. Laurentius Xuarez & Regi Ferdinando retulit, vehementer probanti factum, utpote cui jam pridem notus erat Garcias: mox autem totis vulgata castris, confusionem haud modicam attulit Nobili isti; passim enim explodebatur, & interrogabatur, ecquid ei cum Garcia Perez accidisset.

180 Eodem tempore D. Arias Archiepiscopus S. Jacobi venit in castra, & stationem sibi elegit circa Tagarete; moxque infirmari cœpit tum ipse tum comites sui. Mauri ergo, videntes ipsum adeo procul abjunctum ab aliis, frequentius incurrebant in eum, & magna inferebant damna. Hoc cognoscentes D. Petrus Ponce, D. Rodericus Flores, & D. Alphonsus Tellez; atque inurbanum ac minime ferendum rati, quod adversus infirmum Archiepiscopum adeo insolenter agebant Mauri; conspirarunt ut eis insidias struerent. Quare accersitis viarum ductoribus, quorum unus fuit Dominicus Muñoz, illa-

atque ad simile experimentum provocante,

confunditur.

c Mauri stationem infestantes Compostellani Archiepiscopi,

illarum expertissimus, idemque vir fortis ac generosus, assumpserunt secum equitatum aliquem ex copiis Infantis D. Alphonfi, modicum illum, sed bonum; seque convenienter disposuerunt, & venturis Mauris ad se pertrahendis exposuerunt oves Archiepiscopi. Ut ergo venerunt barbari, ovesque *castigantur.* à statione aliquantum abjunctas sunt conspicati, pertranseuntes insidiarum locum, abigere eas ceperunt: sed egredientibus qui latebant, dimissa præda fugam inierunt qua quisque poterat. Insecuti autem eos Christiani, ferientes atque maectantes, sic castigarunt, ut plerique in loco occubuerint, interque illos equites Gazulæ quinquaginta ex generosioribus (ex istis enim erant qui prodierant) peditem vero ad quingentos: pluresque periissent, si non tam cito ex insidiis suis prodissent Christiani.

18. Solebant equites Ferdinandi Regis, per vices cohortesque suas egredi ad custodiam pabulorum, secundum ordinem à Rege constitutum: quodam *Pabulorum custodes ab eisdem invasi* ergo die, cum vices custodiae obvenissent Didaco Sanchez & Sebastiano Gutierrez, exiverunt cum equitibus viginti, viderunt autem eos centum quinquaginta equites Mauri, Xerez egressi: contemptaque Christianorum paucitate irruerunt super illos. Qui in orbem collecti, defendebant se quo meliori poterant modo, Mauris circumquaque prementibus, tantumque non obruentibus telorum ac sagittarum multitudine. Sed profuit Christianis consilium, quo jacta in se missilia frangebant omnia, non retorquebant in hostem: læsi tamen fuerunt ambo duces, ex quibus Sebastianus Gutierrez statim expiravit; Didacus vero Sanchez nequaquam evasisset, nisi fideliter adjutus à suis fuisset. Hi autem *agere moris evadunt.* adeo fortiter se premi sentientes, aliquoties impetum fecerunt in hostes: fuitque tam pertinax utrimque pugna, quia neutris subsidio veniebatur, ut totum fere diem tenerit. Christiani vero omnes, nimio

nimio fessi labore, mactandi fuissent vel capiendi, nisi tandem, audita in castris Regiis prælii fama, itum fuisset in auxilium: quo viso receperunt se Mauri, & prius se muris incluserunt, quam assequi eos possent qui sequebantur. Alias accidit, ut equites ad pabulatores tuendos designati, serius egredentur, atque prægressi illi in Mauros inciderent: qui caesis circiter ducentis viris, jumenta multa abduxerunt, prius quam advenientes præsidarii attingere eos possent.

*Simulatus
transfuga
spe sua frustra.*

182 Eques Maurus, ex voto peregrinus, Andalu-
ziam intraverat, Hispalensibus Mauris adjutor futurus: qui eos videns tam arcte obsideri, modum aliquem ultionis per fraudem de Christianis sumenda excogitavit, communicavitque cum obsessorum primoribus. Probato eo, misit ad Alphonsum Infantem qui nuntiaret, quod ei traditurus esset duas turres quas tenebat, tantum cito veniret ad eas occupandas. Suspecta Alphonso erat fides Maurica; ideoque non ausus ire ipse, pro se misit D. Petrum de Guzman cum aliquot equitibus; quos neci continuo destinarunt Mauri: sed D. Petrus fraude agnita, subditis equo calcaribus, velocissime se recepit aliique post eum; insequentibus Mauris, & unum, qui minus cito ab iis se expediverat, assequentibus, quem etiam occiderunt, de reliquo votis suis insidiisque frustrati.

*quotidiani
conflictus
partium.*

183 Rex porro Ferdinandus, videns Archiepiscopum S. Jacobi infirmari, ipsum, cum majori suorum parte æque infirma, in propria remisit curandum; transivitque ad stationem ejus Magister D. Pelagius Correa cum suis, juxta muros civitatis; usque eo enim stringebatur, nec nisi natatu poterant Mauri egredi: non tamen propterea cessabant ultro citroque Hispalenses ac Trianenses inter se commeari, non valentibus Christianis claudere a-
quas. Ægre valde id ferebat Ferdinandus Rex,
mul-

multumque angebatur, quod neque commercium istud communionemque præsidii & auxilii mutui posset præscindere, nec Trianam pugnando obtinere. Advocato igitur in concilium Raymundo Bonifacio & reliquis nauticæ rei peritis, deliberavit de transitu illo occludendo, atque ad eum finem voluit arenariam occupari, admotis illuc tremibus suis. Sed Mauri tanta mox copia se infuderunt in arenariam, ad tuendum eam, ut tota die peragi nihil potuerit.

ANNOTATA:

a A Turri-Aurea usque ad Portam Almenillæ, inquit Morgadus, Arenaria ea extenditur, id est secundam totam latus urbis Occidentale, reflectendo per Boreale urbis cornu ad latus Orientale, ubi secunda à dicto cornu porta Almenillæ est. Latissima tamen est Arenaria in spatio, quod inter Turrim prædictam & pontem procurrat, ubi inter Portam Trianensem & Posticum Ataracanarum id est Armamentarii (hodie Posticum Carbonarium dictum) media est speciosissima nunc Porta del Arenal: Morgadus autem tam spatiosam Arenariam esse asserit, ut capere possit plusquam quinquaginta millia bellatorum, præter suburbanas domos quæ tunc nullæ erant.

b De Infantionibus multa & erudita Gangius: eorum tria genera apud Aragoones distinguit Vitalis Episcopus. Ostensis. Michael de Molina in Repertorio, Militum filios appellat, ita ut hi nascantur, illi creentur.

c Tagarete rivulus infra Turrim-auream Bati influit, vario flexu ante illam oberrans, & ex Tablada planicie exoriens, inter Guadayram & civitatem. Quacumque porro hic de illo Episcopo dicuntur, omnia habet Davila in Episcopis Compostellanus pag. 55, veluti accepta ex Chronica generali Alphonsi Sapientis. Notat autem Zuniga, quod rivuli illius aquis inundantibus pratum S. Iustæ, vapores inde exurgentes verno tempore, valde insalubrem viciniam reddant.